

AUGSTĀKĀS IZGLĪTĪBAS PĀRVALDĪBAS REFORMA:

pāreja uz viedo
izaugsmi un
tautsaimniecības
attīstību

10.06.2021

Izglītības un zinātnes
ministrija

**IZGLĪTĪBAS UN ZINĀTNES
MINISTRIJA**

8.jūnijs - Saeima trešajā (galīgajā – lasījumā) **atbalsta grozījumus Augstskolu likumā**, kas paredz augstskolu tipoloģijas un iekšējās pārvaldības modeļa maiņu

Ko gribam sasniegt?

Augstākā izglītība nav business, bet tautsaimniecības un sabiedrības attīstības virzītājspēks.

Spēcīga un vienota Latvijas augstākās izglītības un pētniecības telpa, kurā augstskolas ir:

**atvērtas un
dinamiskas
ekosistēmas**

**spēcīgi
pasaules līmeņa
vietējie
spēlētāji**

**augstākās
izglītības un
pētniecības
cilvēkkapitāls**

**piesaista
studējošos un
zinātniekus no
visas pasaules**

Globālās tendences

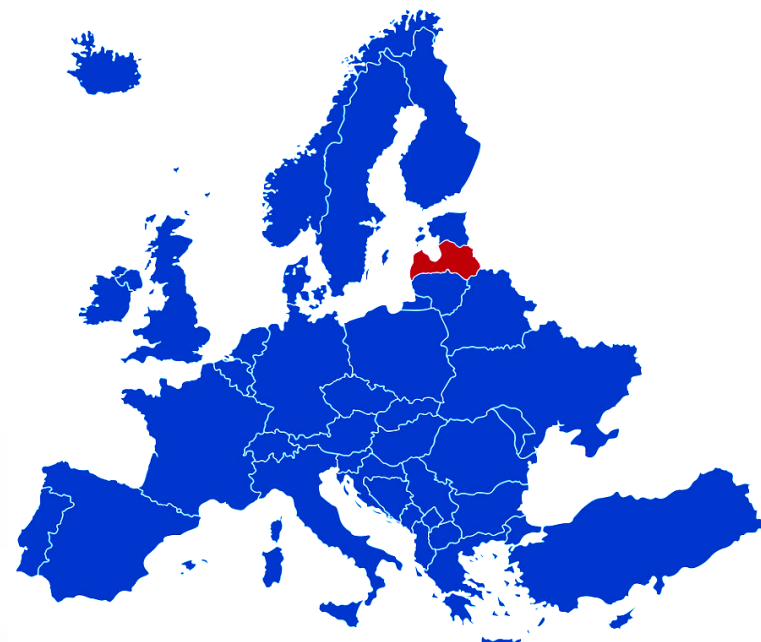
Pieaugošs institūciju un lēmumu pieņemšanas caurspīdīgums, efektivitāte un atbildība

pārskatatbildība (*accountability*) kā arvien svarīgāks elements augstākās izglītības sistēmu pārvaldībā

ārējo ekspertu iesaiste institūcijas pārvaldībā kā būtisks faktors augstākās izglītības institūcijas pārskatatbildības nodrošināšanā; **Latvija ir pēdējā valsts ES, kurā tas nav nodrošināts**¹

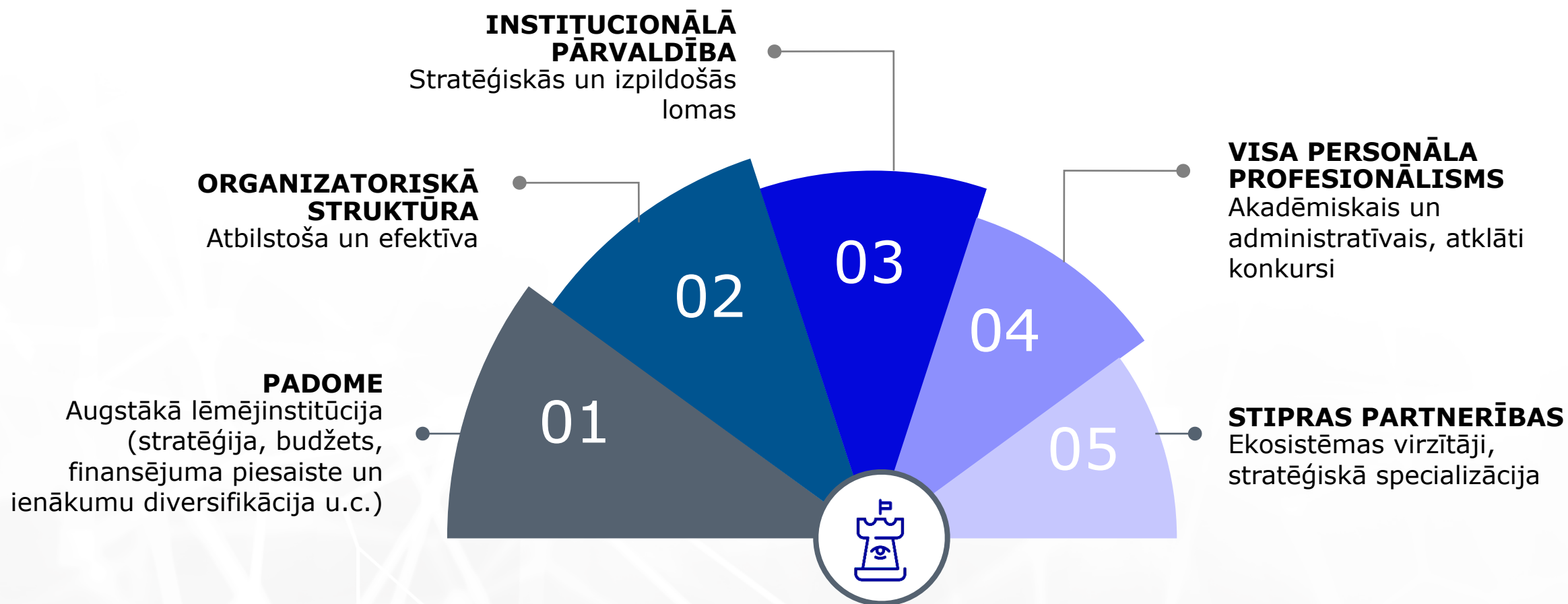
Augstskolām Latvijā ir augstāka autonomijas pakāpe nekā šādām institūcijām ES. Taču varas līdzsvarošanas mehānismi autonomajās institūcijās ir vāji. Arī nepieciešamo pārmaiņu ieviešanas spēja ir ierobežota.

OECD ziņojums «Par izglītību Latvijā» (2016)

Jaunais augstskolu iekšējās pārvaldības modelis:

ārējo dalībnieku iesaiste stratēģisko lēmumu pieņemšanā

Kā notiks augstākās izglītības pārvaldības reforma?

Augstskolas iedalīs 4 tipos:

Zinātnes universitātes

Lietišķo zinātņu universitātes

Lietišķo zinātņu augstskolas

Mākslu un kultūras universitātes

Starptautiski atzīta zinātniskā darbība vismaz 3 zinātņu nozaru grupās, studiju programmas vismaz 3 studiju virzienos 3 augstākās izglītības līmeņos;

zinātnes starptautiskais vērtējums vismaz **4**

Studiju programmas vismaz 2 studiju virzienos vismaz 2 zinātnes nozarēs;

zinātnes starptautiskais vērtējums vismaz vismaz **3**

Studiju programmas vismaz 1 studiju virzienā, vismaz vienā zinātnes nozarē;

zinātnes starptautiskais vērtējums vismaz vismaz **2**

Bakalaura un maģistra studiju programmas izglītības tematiskajā jomā **“Mākslas”** ar vismaz 70% studējošo.

zinātnes starptautiskais vērtējums vismaz **3**

Kvalitāte – pētniecībā balstīta augstākā izglītība

Augstskolu uzdevumi

Radīt jaunas
zināšanas

Veikt
pētniecības
un studiju
darbu

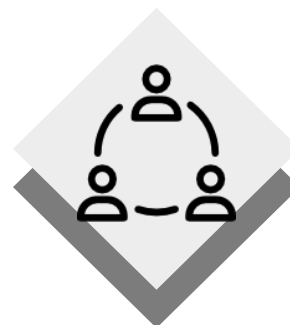

Attīstīt
cilvēkresursus

Veidot vietēji
sakņotu un globāli
saistītu
cilvēkkapitālu

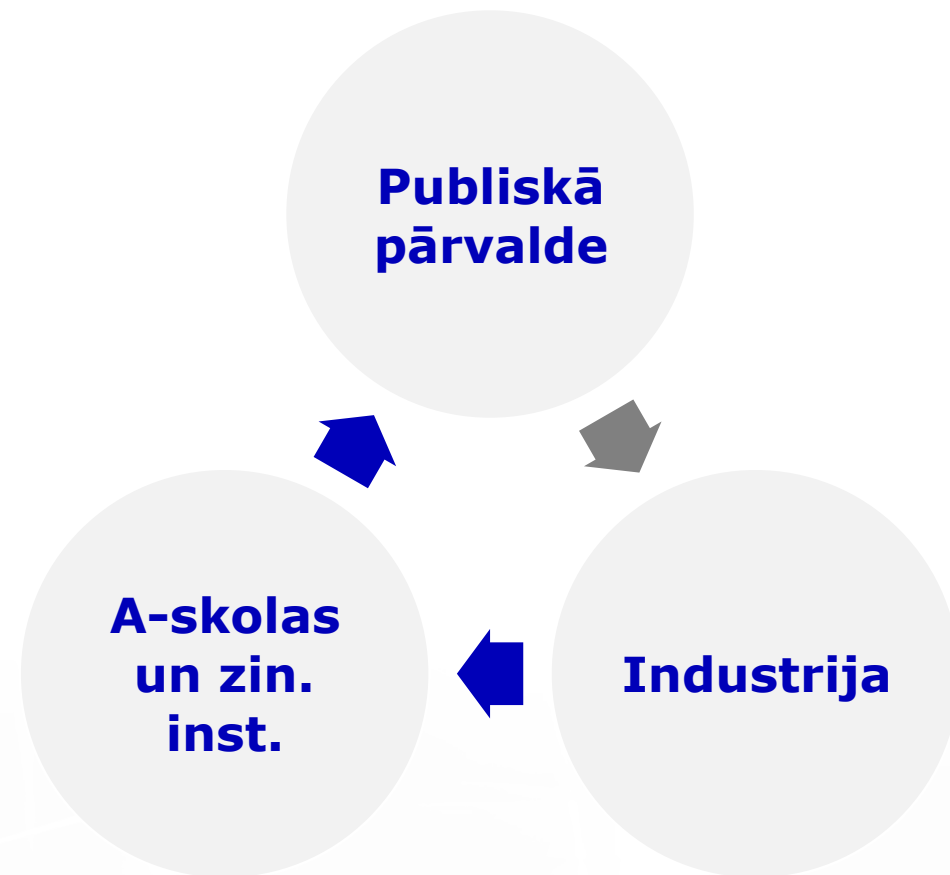
Celt
tautsaimniecības
inovētspēju

Būt labāko
resursu
centram

Sadarboties

➤ Virzot sabiedrības un ekonomikas izaugsmi,
ienest globālās zināšanas sabiedrības izglītošanā

Politikas mērķis ir kvalitāte
un tās salāgošana ar tautsaimniecības vajadzībām
(ko definē Latvijas Viedās specializācijas stratēģija)

Strukturālas pārmaiņas viedai izaugsmei

Latvijai specifiskās EK rekomendācijas 2019, 2020:

- ✓ **Samazināt fragmentāciju** augstākās izglītības, pētniecības un inovācijas sistēmās
- ✓ Veicināt **resursu koplietošanu**
- ✓ **Uzlabot augstākās izglītības institūciju pārvaldību** un nodrošināt kvalitātes monitoringu (novērtēšanu)
- ✓ Paaugstināt AI institūciju starptautisko konkurētspēju
- ✓ Piesaistīt un noturēt augsti kvalificētu cilvēkkapitālu (P&A, tehnoloģijas)
- ✓ Piesaistīt resursus pētniecībai un palielināt investīcijas P&I
- ✓ Stiprināt pieaugušo izglītību
- ✓ Paaugstināt digitālās prasmes, tostarp augsta līmeņa digitālās prasmes

Jauns AII iekšējās pārvaldības modelis

Jauns
akadēmiskās
karjeras modelis
(sadarbībā ar
EK&PB,
2020-2022)

Jauns
doktorantūras
modelis

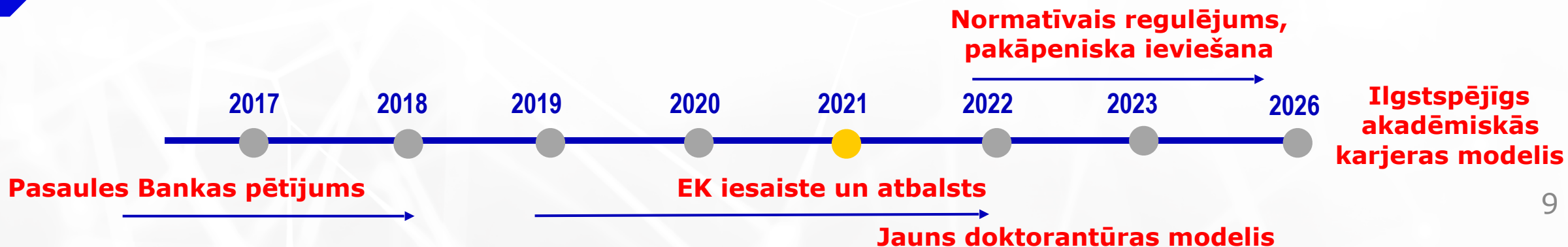
Pilnveidotais
finansēšanas
modelis

AII un ZI cikliskā institucionālā
vērtēšana/akreditācija

Konsolidācija un
apvienošanās

Jauns akadēmiskās karjeras ietvars pie laika skalas pielikt

- nosacījumi pedagoģiskā un pētnieciskā darba vienotībai un līdzsvarošanai
- pilnveidota akadēmisko amatu sistēma un doktorantūra
- jaunas prasības akadēmiskā personāla zinātniskajai un pedagoģiskajai kvalifikācijai, tās celšanai
- jauni akadēmiskā personāla atlases un amatā paaugstināšanas nosacījumi
- prasības akadēmiskā personāla internacionalizācijai, kā arī iekšējai un ārējai mobilitātei
- risinājums akadēmiskās karjeras noslēgšanai
- tenūrgaitas modelis un tenūramati
- nosacījumi jaunai akadēmiskā personāla atalgojuma sistēmai: darba slodzes un darba samaksas sabalansētība

Finansējums reformām 2021-2027:

Investīcijas pārmaiņām un viedai izaugsmei

● Digitalizācija un pārvaldība: **12 milj.** – ASAP

● Atveseļošanās un noturības mehānisms zinātnei un augstākajai izglītībai:
106 milj. (3 programmas) – 2021. g. beigās

● ES fondi Zinātnei **185 milj.** (7 programmas)
Augstākajai izglītībai **101 milj.** (8 programmas)

● Zinātnei valsts budžeta palielinājums no **0.2%** līdz **0.4%** no IKP

● Augstākajai izglītībai valsts budžeta palielinājums no **0.3%** līdz **0.5%** no IKP
Pozitīvu rezultātu orientēts finansēšanas modelis

DROSME MAINĪTIES

Izglītības galvenais
uzdevums ir spoguļus
pārvērst par logiem.

Sidnijs Dž. Hariss

Augstskolu iekšējās pārvaldības reformas laika plānojums

Senāts

(ievēlē esošās satversmes sapulces)

1.oktobris

Satversmes sapulce

(jaunā kārtība)

1.marts

Rektora vēlēšanas
nerīko no 2021.g.
16.augusta līdz
2022.gada 31.maijam

Padome

(jaunais senāts, nominācijas komisija, Valsts
Prezidents)

1.decembris

Jaunā satversme

(spēku zaudē «vecās» satversmes)

1.jūnijs

31.aug. 2021

MK izstrādā un iesniedz Saeimai nepieciešamos grozījumus:

- Izglītības likumā, Augstskolu likumā un Profesionālās izglītības likumā, kuri paredz koledžu darbības regulējumu;
- attiecīgajos likumos, kas paredz jaunu AIP darbības regulējumu

31.dec. 2021

IZM izstrādā MK noteikumus valsts dibināto augstskolu stratēģisko specializāciju noteikšanai

31.dec. 2021

MK apstiprina augstākās izglītības finansēšanas ziņojumu

MK izstrādā un iesniedz Saeimai:

- zinātnes universitāšu likuma projektu, kas paredz papildu finansēšanas nosacījumus, lai sekmētu universitāšu iekļaušanos pasaules reitingu top 500;
- augstākās izglītības un zinātniskās darbības likuma projektu

31.dec. 2022

MK izstrādā un iesniedz Saeimai likumprojektu par grozījumiem, nosakot, ka, sākot ar 2024. gadu, tiek ieviesta terminēta institucionālā akreditācija

31.dec. 2025

AIC izvērtē augstskolas atbilstību noteiktajam tipam

1.sept. 2021

MK izstrādā noteikumus attiecībā uz tā virzīto padomes locekļu:

- 1) atlases komisijas izveidošanas kārtību un sastāvu;
- 2) nepieciešamajām kompetencēm un viņu novērtēšanas kārtību;
- 3) kārtību, kādā dokumentējama un publiskojama informācija par nominācijas procesa norisi un rezultātiem;
- 4) izvirzīšanas un atsaukšanas kārtību.

MK izdod rīkojumu par valsts augstskolas tipu

Augstskolas

1. ievēlē **senātu**;
2. Izveido **padomes**;
3. ievēlē **satversmes sapulci**;
4. izstrādā un pieņem **satversmi**

31.marts 2022

Augstskolu institucionālās attīstības un konsolidācijas plāns

1.maijs 2022

MK apstiprina valsts dibināto augstskolu stratēģisko specializāciju

Kā tiks monitorēta reformas izpilde?

1

Tiks uzraudzīta atbilstība likumā noteiktajiem kritērijiem

2

Izglītības un zinātnes ministrija veido izglītības kvalitātes monitoringa sistēmu, kas sekos arī atbilstības kritērijiem, un tajā būs iestrādāta arī agrīnās brīdināšanas sistēma

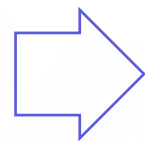
3

Tiks uzraudzīta valsts augstskolu reorganizācijas kārtība, norādot iespējamus strukturālos risinājumus resursu efektīvai izmantošanai

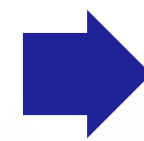
Kādas izmaiņas nodrošinās reforma?

noteikts
augstskolas
stratēģisko
specializācij

attīstības
plānošanai,
nosakot
primāri
attīstāmās

investīcijas,
valsts
dibinātām
augstskolā

zinātnes
nozares un
studiju

m bus
jāizvairās,
no
nepamatota

Kādas funkcijas pildīs augstskolas padome?

Tā būs koleģiāla augstākā lēmēj institūcija, kas atbildīga par augstskolas ilgtspējīgu attīstību, stratēģisko un finanšu uzraudzību.

Padomei jānodrošina valsts augstskolas darbība atbilstoši tās attīstības stratēģijā noteiktajiem mērķiem.

STUDENTU SKAITS VIDĒJI
VIENĀ INSTITŪCIJĀ
2017./18. M.G.

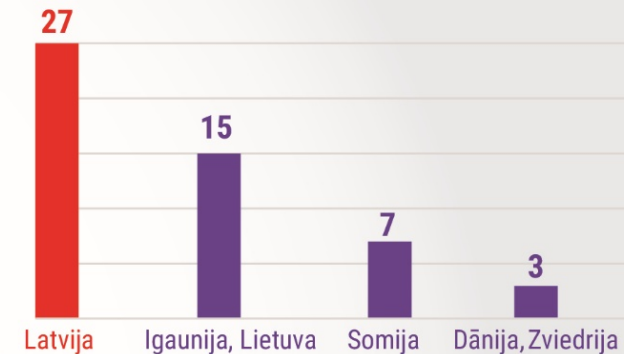
KĀPĒC NEPIECIEŠAMAS IZMAIŅAS AUGSTSKOLU PĀRVALDĪBĀ?

~2 milj.

NESAMĒRĪGI LIELS AUGSTĀKĀS
IZGLĪTĪBAS IESTĀŽU SKAITS
UZ 1 IEDZĪVOTĀJU

AII* SKAITS UZ
1 MILJ. IEDZĪVOTĀJU

30

PAR VALSTS LĪDZEKĻIEM
TIEK UZTURĒTS GANDRĪZ
30 VALSTS DIBINĀTU AII

AII INFRASTRUKTŪRAS
KAPACITĀTE

paredzēta
160 000
studējošo

izmanto
80 000
studējošo

*AII – augstākās izglītības institūcija

Investīciju programmas 2021-2027 (ESIF un ANM)

